

6 [לקמן עג: ט] לקמן
קט: 5 [לעיל סה:ה]
ז) לעיל 6: כבוד ט: ט
8) אכל כפסמים שלו ל"ב
לעיל 6: לא נטל הוא ר"מ

הגהות הב"ח

א) גמ' כמה עידינים
והדר חכמה שפיר דמי
כדי שלא תנעול דלת כפי
לון ולא מלתא היא:
ב) רש"י ד"ה חזפי וכו'
מבעלי בתים: ג) ר"ה
אין מושיבין וכו' שהרי
שטחים נשמותין עליו:
ד) תוס' ד"ה אכל וכו'
שנותן לו שכרו:

גליון הש"ס

גמ' לריבא דבר צבירא
ע"י לקמן דף עג ע"ב
מוס' ד"ה טור: בתנאי
אין מושיבין חנוני. עין
לקמן דף קד ע"ב מוס'
ד"ה האי:

הגהות הגר"א

א) תוס' ד"ה ונתן.
משמע דמתני' ט'. י"ב
וכי' הרי"ף ועמ"ל וע'
במלחמות: [ב] שם כפ"ט
נטל היתו כו'. י"ב ר"ל
שמעל לו על המלכה
ראשונה ולא על העסק
כלל וכו' כפ"ט והר"ש
ועומ' דבכורות כ"ט ז'
אומס להם כן וכן כורין לשנה:
אימת קנייה. מלוה להך שדה
לאקנייה נהליה לבעלים בתורת
חכירות נמצא נוטל רבית קלוזה
שהרי אין טורח זה ואף אם תלקה
לא יפסיד מחכירותו כלום: שהינה
כמה עידין. ציד המלוה ועשה הוא
ואכל נכסיהם והדר חכרה מיניה:
שפיר דמי. כדי שלא תנעול דלת
דכיון דשהיה גביה ואכל תלת שנין
מה לי עזב זה איהו ומה לי חכריה:
ולאו מילתא היא. דלפילו שהייה נמי
אסור דרביה גמורה היא שאין כאן
ספק כעושה ואוכל שפעמים שמוציא
ואינו נוטל: ב) בתנאי' אין מושיבין
חנוני למחלים שכר. לא יאמר בעל הבית לחנוני הרי פירות נמכרים
בשוק ארבע סאים כסלע ואתה מוכרן בחנות פרוטה פרוטה
ומשתכר סאה הילך פירות ושז ומכור תמיד והריות נחלוך. וטעמא
דמילתא משום דאמרין לקמן (דף קד:) הך עסקא פלגא מלוה
ופלגא פקדון סתם המקבל פרמטיא למחליט שכר מקבל עליו אחריות
חזי הקרן באונסין וזולא הלכך היאה פלגא כיון דמייחזי באונסין
מלוה הוא אללו שרי שומא היא אללו צמעות כשער השוק
ודינו ליטול חזי שכר נמצא מתעסק בחזיו של בעל הבית שהוא פקדון
אללו בשכר המתנת מעות המלוה לפיכך אסור: אלא אם כן נותן לו
שכר עמלו. בחזי: אין מושיבין פרמטיא למחליט. לשום צינים דמיים
לבעל התרנגולת להושיבה עליהם לגדל הפרוחים למחליט שכר מה
שהיו האפרוחים שוין יותר על דמי הביצים דהואיל זה מקבל עליו
אחריות חזי דמי הביצים אם יתקלקלו או אם ימותו הוה ליה פלגא
מלוה שהרי א) ישומין עליו דמיים מעכשיו דמיהן עליו צמולה ונמצא זה
נגדל את חזיו בשכר המתנת מעותיו: ומוזוג. מוזן שהוא מוציא
באפרוחים: ואין שמין עגלים ושייחיים למחליט. מעכשיו הן שוין וכן
קבלם עליך לגדלם שנתיים למחליט שכר ולמחליט הפסד אם ימותו:
אכל מקבלים עגלים ושייחיים. קטנים בלא שומא שאם ימותו לא
ישלם כלום ואם יחיו יתלקו ביניהם: לפשיהו משולשים. לכשיעמדו על
שליש גדילתן שליש שור ושליש סוס או יתלקו: והמור. מגדלה עד שתהא
טוענת משאוי. כך היה מנהגם לגדלם קודם חלוקה: ג) ה"ג סנה
כפועל צטל. ובמתניתין לא גרסינן צטל: כפועל צטל. משמע כמה
אדם רוצה ליטול ולישב צטל: מאי כפועל צטל. הלא אין יושב וצטל שהרי

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא סח.

פריק להו בארבעה זוזי. דהיינו סלע: הלא נמי לא שנה. דהא
חזינן דהיכא דיריד לנספק ונתון מעות סלע לשנה ספק יהיו זה
פירות ספק לא יהיו זה פירות הוו וצני מעיקרא ומיפרק בזה:
הסם לאו הלוואה. בצדיקין תליא מילתא ורחמנא אוקמיא אחאי פדיון
ואמר דבזכי נפרוק: דלא מלי מסלק
לש. כל שנתו ואפילו באתרא
דמסלקי: דשכונה גביה. אין שכן
קרוב ממנו ואם צל הלוה למוכרה
אין צבעל מנריה שכן טוב לקנותה
כה: טרשא דרב פפא. דלמר לעיל
(דף סה.) שכרתי לא פסיד כו' לית
לכתלא חותיה כדלמרון מאי חזית
לדולת צמ דידך ויל צמר דידהו:
מחוזנאי. בני מחוזא: דוקפי רווחא
אקרנא. שקונים פרמטיא א) בעלי
בתים ונתנין לתגרים למחליט שכר
ושמין כך וכך שכר יהיה בהן חוקפין
מחליט שכר עם הקרן וכותבין בשטר
פלוגי חייב לפלוני כך וכך לזמן
פלוגי: וכו' אסו קמיה. ואמרי ליה
לא הוה רווחא מהימן להו: פינה
היכא דאיסיה לדידיה. אם יחא אצין
קיים לזמן הפרעון שהוא חסד
ומאמינס ומה אם ימות היורשין יגבו
הכל: חזירי. המקבל שדה מחכירו
בעשרה כורין לשנה צין מעשה הרצה
צין מעשה מעט: חזירי נרשאי.
שהיו בעלי בתים מלוים מעות
לעניים על שדומיהן וחחרים וחוכרים
אותם להם כן וכך כורין לשנה:
אימת קנייה. מלוה להך שדה
לאקנייה נהליה לבעלים בתורת
חכירות נמצא נוטל רבית קלוזה
שהרי אין טורח זה ואף אם תלקה
לא יפסיד מחכירותו כלום: שהינה
כמה עידין. ציד המלוה ועשה הוא
ואכל נכסיהם והדר חכרה מיניה:
שפיר דמי. כדי שלא תנעול דלת
דכיון דשהיה גביה ואכל תלת שנין
מה לי עזב זה איהו ומה לי חכריה:
ולאו מילתא היא. דלפילו שהייה נמי
אסור דרביה גמורה היא שאין כאן
ספק כעושה ואוכל שפעמים שמוציא
ואינו נוטל: ב) בתנאי' אין מושיבין
חנוני למחלים שכר. לא יאמר בעל הבית לחנוני הרי פירות נמכרים
בשוק ארבע סאים כסלע ואתה מוכרן בחנות פרוטה פרוטה
ומשתכר סאה הילך פירות ושז ומכור תמיד והריות נחלוך. וטעמא
דמילתא משום דאמרין לקמן (דף קד:) הך עסקא פלגא מלוה
ופלגא פקדון סתם המקבל פרמטיא למחליט שכר מקבל עליו אחריות
חזי הקרן באונסין וזולא הלכך היאה פלגא כיון דמייחזי באונסין
מלוה הוא אללו שרי שומא היא אללו צמעות כשער השוק
ודינו ליטול חזי שכר נמצא מתעסק בחזיו של בעל הבית שהוא פקדון
אללו בשכר המתנת מעות המלוה לפיכך אסור: אלא אם כן נותן לו
שכר עמלו. בחזי: אין מושיבין פרמטיא למחליט. לשום צינים דמיים
לבעל התרנגולת להושיבה עליהם לגדל הפרוחים למחליט שכר מה
שהיו האפרוחים שוין יותר על דמי הביצים דהואיל זה מקבל עליו
אחריות חזי דמי הביצים אם יתקלקלו או אם ימותו הוה ליה פלגא
מלוה שהרי א) ישומין עליו דמיים מעכשיו דמיהן עליו צמולה ונמצא זה
נגדל את חזיו בשכר המתנת מעותיו: ומוזוג. מוזן שהוא מוציא
באפרוחים: ואין שמין עגלים ושייחיים למחליט. מעכשיו הן שוין וכן
קבלם עליך לגדלם שנתיים למחליט שכר ולמחליט הפסד אם ימותו:
אכל מקבלים עגלים ושייחיים. קטנים בלא שומא שאם ימותו לא
ישלם כלום ואם יחיו יתלקו ביניהם: לפשיהו משולשים. לכשיעמדו על
שליש גדילתן שליש שור ושליש סוס או יתלקו: והמור. מגדלה עד שתהא
טוענת משאוי. כך היה מנהגם לגדלם קודם חלוקה: ג) ה"ג סנה
כפועל צטל. ובמתניתין לא גרסינן צטל: כפועל צטל. משמע כמה
אדם רוצה ליטול ולישב צטל: מאי כפועל צטל. הלא אין יושב וצטל שהרי

ונותן לו שברו בפועל במ"א. אי גרס תנא כפועל צטל אי"כ לא
גרסי' צמתני' צטל פירש בקונטרס כפועל צטל מאותה
מלככה דצטל מינה היינו שאם היה עושה תחלה מלככה כצידה
ומרוח הרצה וזאת היא קלה אומדיים כמה יניח משכרו לעשות
מלככה זו עושה יותר ממנה שנותנות
לעשות כי אין אדם מינה מרווח גדול
אלא מעט אע"פ שצא לו בטורח
יותר ולפירושו אחיא מתניתין כ'
שמעון דלמר נותן לו שכרו משלם
ולא כר' מאיר וקשה לפירושו דקאמר
בגמ' אכל כיסא דנפיש טרחא אימא
לא סגי ליה כפועל צטל והשתא
והלא לפי מה שצא כצידה נוטל יותר
אחיא כ"ד ליה חסגי כפועל צטל
ועוד דקמיה בתוספתא (פ"ד) המושיב
את חכירו צמות למחליט שכר נותן
לו שכרו כפועל צטל דצרי ר"מ
[א] משמע דמתני' אחיא כר' מאיר
ולכך נראה לפרש כפועל צטל [ב]
היינו כיושב וצטל לגמרי והשתא א"כ
צריכותא דגמרא ומתניתין אחיא כר'
מאיר והא דקאמר בגמ' רבי מאיר
צין מרובה צין מועט היינו כלומר
צין היה עוסק במלככה מרובה צין
היה עוסק במלככה מועט לעולם
נותן לו כפועל צטל ר"ש אומר נותן
לו שכרו משלם שאומדים כמה היה
רוצה ליטול וליצטל ממלככה כצידה
שהיה עוסק ויעסוק במלככה קלה
כו דהיינו טפי מר' מאיר והא דקמיה
בתוספתא כפיפא צמר מילתיה דרבי
מאיר ור' שמעון אומר נותן לו שכרו
משלם אכל אינו דומה עושה מלככה
ליושב צטל יושב צממה ליושב צלל
לאו צטל לגמרי אלא מאותה מלככה
החמורה ומינה לעיל בצוק אלו
מציאות (דף 6: ושם) גבי השבת
אצידה דקמיה נוטל שכרו כפועל צטל
נראה כפי' הקונטרס מדפריך הסם
הא לאו צטל הוא משמע דפריך
משום דמשמע ליה צרימא דקמיה
כפועל צטל שנותנים לו כמו שירצה
כפועל צטל וליצטל לגמרי [ג] לכך נראה
לפרש הסם הך דמשני אציי כפועל

Copyright © 2007 by Mazon Publishers. All rights reserved.

קא פריק לה בארבעה זוזי הכא נמי לא שנה
ומאן דאמר אמר לך שדה אחוזה הקדש היא
ורחמנא אוקמיא אפדיון הכא הלוואה היא
ומיחזי כרבית אמר רב אשי אמרו לי סבי
דמתא מחסיא ב) סתם משכנתא שתא למואי
נפקא מינה ידאי אכיל לה שתא מצי מסלק
ליה ואי לא לא מצי מסלק ליה ואמר רב
אשי א) אמרו לי סבי דמתא מחסיא מאי
משכנתא דשכונה גביה למהאי נפקא מינה
ג) לדינא דבר מצרא אמר רבא לית הלכתא
לא כטרשי פפונאי ולא כשטרשי מחוזנאי ולא
כחכירי נרשאי כטרשי פפונאי כטרשי א) דרב
פפא דשטרשי מחוזנאי דוקפי ליה לרווחא אקרנא
וכתבי ליה בשטרא מו ימר דהוה רווחא א"ל
מר בר אמימר לרב אשי אבא עביד הכי וכי
אתו לקמיה מהימן להו א"ל ה"ינח היכא
דאיתיה לדידיה אי שכיב ונפל שטרא קמי
יתמי מאי הוי יכשגה שיוצא' מלפני השלט
ונח נפשיה דאמימר ו' חכירי נרשאי דכתבי
הכי משכן ליה פלגיא ארעיה לפלגיא והדר
חכרה מיניה אימת קנאה דאקנייה גהליה
והאידינא דקא כתבי הכי קנינא מיניה
ושחינא כמה ב) עידין והדר חכרה כדי שלא
תנעול דלת בפני לוויין שפיר דמי ו'לאו מלתא
היא: ב) בתנאי' אין מושיבין חנוני למחליט
שכר ולא יתן מעות ליקח בהן פירות למחליט
שכר אלא אם כן נותן לו שכרו כפועל
א) אין מושיבין תרנגולין למחצה ואין שמין
עגליו ושייחין למחצה אלא אם כן נותן לו
שכר עמלו ומוזוג אבל מקבלין עגליו
ושייחין למחצה ומגדלין אותן עד שיהו
משולשין וחמור עד שתהא טוענת:
ג) תנא כפועל בטל מאי כפועל בטל
אמר

צטל מאותה מלככה דצטל מינה כפי' בקונטרס וא"ת אם כן הוא
נוטל שכרו על השבת אצידה ובהכנס (ב"ק דף טו:) אמרינן דטעם
דשומר אצידה הוי כשומר חנם משום דמאי הנאה קא מטי ליה וע"כ
לא קאמרי רבנן טעינה בשכר אלא משום דא"כ לכתוב רחמנא
טעינה ולא בעי פריקה וי"ל דאין לחוש אם נוטל שכר כיון שעוסק
במלככה אחרת ומפסיד דהא אם היה שם בית דין היה מתנהג לעול
כל מה שמפסיד ועכשיו דליכא צ"ד למה לא יטול כל טרחו ובפרק עד
כמה (בבב"ב דף טז:) ושם ד"ה כפועל) נמי דקמיה נוטל שכר לדון כפועל
צטל הסם נמי י"ל כפ"ה כיון שמתצטל ממלכתו יכול ליטול שכר:
אלא אם כן נותן לו שכר עמלו ומוזוג. הכא לא שייך למימני
כפועל צטל דאין מתצטל להאפילה ולהשקותה אלא רגע
אחד ציוס אכל חנוני כל עסקו צך דתינא בתוספתא (פ"ד)
המושיב חנוני צמות אם היה אומן לא יעסוק באומנתו:
אבל מקבלים עגליו ושייחין. תימה מאי קמ"ל פשיטא כיון
דאין מקבל עליו אחריות ואי משום דבעי למימני ומגדלין
אותן עד שיהו משולשין זה היה יכול להשמיענו צרישא לאחר
(ו) שנתן שכרו ויש לומר דקמשמע לן דבסתמא אין מקבל עליו שום
אחריות ולא הוי עסקא כיון דבתחלה כשקבל עגלים לא שמו
אותם אלא לאחר שגדלו וצאין לחלוק השבח אז שמין אותם כמה
השביחו ולהכי תנא צרישא שמין ובסיפא מקבלין וכששמין בשעת
קבלה צסתם מקבל עליו חזי האחריות כמו צאשר עסקא:
איכא

אמר

עין משפט
נר מצוה

א) נמי' פ"ו מהל' מלוה
הלכה ב' טו"ש' חו"מ ט'
קו פט"ו [ג]
עו ב' מ"י שם סג' לאין
קצ' טור י"ד ט'
קצ':
עו ג' מ"י פ"ב מהלכות
שכנים הלכה ט' סג'
עשין פב טו"ש' ח"מ ט'
קצ' עשין נח טור י"ד ט'
קצ':
עו ד' ה' מ"י פ"ה
מהלכות מלוה וזה
הלכה ב' סג' לאין קלו
טו"ש' י"ד ט' קצו עשין
כ':
עו ו' ה' מ"י שם הלכה טו'
ועין ב"מ' סג' שם
טור ש"ע י"ד ט' קצד
עשין א' וכו' קצ' עשין ב':
פ' ה' מ"י שם הלכה ט'
סג' שם טו"ש' י"ד
ט' קצו עשין ב':
פ' ה' מ"י שם פ"ח
מהל' שומפין הלכה
א' סג' שם וכו' פב טו"ש'
שם:

תורה אור השלם

1 יש רעה ראיתי תחת
השמש בשגרה שיצא
מלפני השליט:

מוסף רש"י

עד שיהו משולשין.
שיגשו לשלש שנותיהם
וגמרה גדילתם, דהכי שביחי
ומעלי למילך (סנהדרין סה:
ע"ש).